

RAPPORT LNR 5155-2006

Miljøgifter i sedimenter fra Engervannet, 2005

Hovedkontor

Postboks 173, Kjelsås
0411 Oslo
Telefon (47) 22 18 51 00
Telefax (47) 22 18 52 00
Internet: www.niva.no

Sørlandsavdelingen

Televeien 3
4879 Grimstad
Telefon (47) 37 29 50 55
Telefax (47) 37 04 45 13

Østlandsavdelingen

Sandvikaveien 41
2312 Ottestad
Telefon (47) 62 57 64 00
Telefax (47) 62 57 66 53

Vestlandsavdelingen

Nordnesboder 5
5005 Bergen
Telefon (47) 55 30 22 50
Telefax (47) 55 30 22 51

Midt-Norge

Postboks 1266
7462 Trondheim
Telefon (47) 73 54 63 85 / 86
Telefax (47) 54 63 87

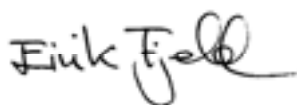
Tittel Miljøgifter i sedimenter fra Engervannet, 2005	Løpenr. (for bestilling) 5155-2006	Dato 30.01.2006
	Prosjektnr. Undernr. O-25377	Sider Pris 15
Forfatter(e) Eirik Fjeld Sigurd Rognerud	Fagområde Miljøgifter	Distribusjon Fri
	Geografisk område Akershus	Trykket NIVA

Oppdragsgiver(e) Asplan Viak	Oppdragsreferanse Prosjekt: Nr. 951150

Sammendrag

I forbindelse med utbygging av dobbeltspor for jernbanen, Asker-Skøyen, planlegges det å anlegge en turvei langs sydøstre side av Engervannet i Bærum kommune, samt en anleggsvei ved vannets innløp. Engervannet har tidligere vært betydelig påvirket av ulike forurensninger. Vannet er brakkvannspreget på grunn av sjøvannsinntrengning. For å kartlegge forurensningssituasjonen ble det analysert for miljøgifter i tre sedimentprøver og en jordprøve. Nivåene av tungmetaller i alle prøvene var innenfor tilstandsklassene I og II (Moderat til ubetydelig forurenset – Moderat forurenset) i SFTs klassifikasjonssystem (marine sedimenter). Nivåene av PCB var i tilstandsklasse II og III (Moderat forurenset – Markert forurenset) i de to prøvene fra vannets sydøstre bredd. Nivåene av DDT-forbindelser var her i tilstandsklasse IV (Sterkt forurenset). Sum av PAH16 tilsvarte tilstandsklasse II (Moderat forurenset) for alle prøvene, men i én prøve fra sydøstre bredd tilsvarte konsentrasjonen av PAH-forbindelsen BAP tilstandsklasse III (Markert forurenset). Det anbefales tiltak for å hindre spredning av forurensete partikler dersom det skal graves ved de undersøkte prøvepunktene langs lokalitetens sydøstre bredd.

Fire norske emneord 1. sedimenter 2. tungmetaller 3. klororganiske forbindelser 4. PAH	Fire engelske emneord 1. sediments 2. heavy metals 3. organochlorines 4. PAH

Eirik Fjeld
Prosjektleder

Brit Lisa Skjellvåle
Forskningsleder

Øyvind Sørensen
Ansvarlig

Miljøgifter i sedimenter fra Engervannet, 2005

Forord

Foreliggende undersøkelse er utført for Asplan Viak AS. De kjemiske analysene er utført ved NIVAs laboratorium. Feltarbeidet er utført av Eirik Fjeld og Sigurd Rognerud, NIVA.

For oppdragsgiver har kontaktperson vært Terje Blindheim, stiftelsen Siste Sjanse.

Oslo, 30.01.2006

Eirik Fjeld

Innhold

Sammendrag	5
1. Innledning	7
2. Materiale og metoder	7
3. Resultater	9
3.1 Generell karakteristik av prøvene	9
3.2 Tungmetaller	9
3.3 Klororganiske forbindelser	10
3.4 Polysykliske aromatiske forbindelser – PAH	11
3.5 Sammenlikninger med et regionalt datasett	12
4. Vurdering av forurensingsgraden i forhold til planlagt anleggsvirksomhet	13
5. Referanser	14
Vedlegg A.	15

Sammendrag

I forbindelse med utbygging av dobbeltspor for jernbanen, Asker-Skøyen, planlegges det å anlegge en turvei langs sydøstre side av Engervannet, samt en anleggsvei i et område ved vannets innløp. Engervannet har tidligere vært resipient for kloakkutslipp, ulik industriforurensning, samt diffus avrenning fra urbant område. Vannet er brakkvannspreget på grunn av sjøvannsinntrengning ved utløpet ved Sandvika. Foreliggende undersøkelse rapporterer konsentrasjonene av aktuelle miljøgifter i tre sedimentprøver fra vannet og i en jordprøve fra innløpsområdet. Det vurderes óg eventuelle tiltak for å hindre mobilisering av miljøgifter under gravearbeider

Nivåene av tungmetaller i alle prøvene var innefor tilstandsklassene I og II (Moderat til ubetydelig forurenset – Moderat forurenset) i SFTs klassifikasjonssystem (marine sedimenter). Spredning av tungetallforurensninger under gravearbeidene er derfor en lite aktuell problemstilling.

Nivåene av PCB var i tilstandsklasse II og III (Moderat forurenset – Markert forurenset) i de to prøvene fra vannets sydøstre bredd. Nivåene av DDT-forbindelser var her i tilstandsklasse IV (Sterkt forurenset).

Sum av PAH16 (seksten ulike PAH-forbindelser) tilsvarte tilstandsklasse II (Moderat forurenset) for alle prøvene, men i en prøve fra sydøstre bredd tilsvarte konsentrasjonen av PAH-forbindelsen BAP tilstandsklasse III (Markert forurenset).

Ut fra de foreliggende analysene anbefales det tiltak for å hindre mobilisering av forurensninger av organiske miljøgifter dersom det skal graves ved de undersøkte prøvepunktene langs Engervannets sydøstre bredd. De aktuelle miljøgiftene (DDT-forbindelser, PCB) er bundet til organiske partikler i sedimentene, og en mobilisering av disse bør kunne begrenses ved utlegging av et siltgardin (miljømembran).

1. Innledning

I forbindelse med Jernbaneverkets utbygging av dobbeltspor for jernbanen, Asker-Skøyen, planlegges det å anlegge en turvei langs sydøstre side av Engervannet i Bærum kommune, samt en anleggsvei i et område ved vannets innløp (se kart i Figur 1). Graving i de respektive områdene kan frigjøre og spre miljøgifter som er knyttet til forurensede sedimenter og jordmasser. Tiltakshaver ønsket derfor å gjøre en forenklet miljøundersøkelse, hvor forurensningsgraden av sedimenter og jord i de aktuelle områdene skulle vurderes. Det var også ønske om at det skulle vurderes eventuelle avbøtende tiltak for å hindre spredning av miljøgifter under anleggs-virksomheten.

2. Materiale og metoder

Prøvematerialet bestod av tre av sedimentprøver fra Engervannet og en jordprøve fra et våtmarksområde i innløpsområde (Figur 1). To av sedimentprøvene ble tatt ved vannets sydøstre bredd, hvor turveien planlegges anlagt og hvor man antar at lokale utslipp av kloakk kan ha påvirket miljøtilstanden. En sedimentprøve fra vannet nordvestre bredd antas å være minst påvirket av lokale kloakkforurensninger, og prøvestedet er på kartet i Figur 1 markert som «Referanseprøve».

Prøvetakningsdato for sedimentprøvene og jordprøven var henholdsvis 25. november og 5. desember 2005. Prøvene ble tatt med en rørhenter i syrefast stål. For å unngå kontaminering av organiske miljøgifter ble røret vasket med metanol og aceton før prøvetakning. Sedimentprøvene ble tatt på 0,5–1 meters dyp. Fra hvert prøvetakningssted ble det tatt ut tre prøver fra sjiktet 0–30 cm. Prøvematerialet fra hver stasjon ble slått sammen til en blandprøve som ble oppbevart på glødede glass med glødet aluminiumsfolie under lokket.

Prøvene ble analysert for utvalgte tungmetaller og sporelementer, klororganiske forbindelser og PAH (polysykliske aromatiske forbindelser) ved akkrediterte metoder.

Kvikksølv ble analysert med NIVA metode «E 4-3. Bestemmelse av kvikksølv i vann, slam og sedimenter og biologisk materiale med Perkin-Elmer FIMS-400». (Kalddamp atomabsorpsjonspektrometri etter oppkonsentrering i et amalgeringssystem).

De øvrige elementene (As, Cd, Co, Cr, Cu, Ni, Pb og Zn) ble analysert med NIVA metode «E 9-5, Bestemmelse av metaller med ICP-AES.»

De klororganiske forbindelsene (PCB – 10 kongenerer, DDE og DDD – nedbrytningsprodukter av DDT, α - og γ -hexacyclohexan, hexa- og pentaklorbenzen, oktaklorstyren) ble analysert med NIVA metode «H 3-3. Ekstraksjon og opparbeiding av klororganiske forbindelser i sedimentprøver.» (GC-ECD, gasskromatograf med ioneinnfangningsdetektor).

PAH-forbindelsene (tjærelignende stoffer) ble analysert med NIVA metode «H 2-3. Ekstraksjon og opparbeiding av PAH i sedimenter.» (GC-MSD, gasskromatograf med masseselektiv detektor).

Figur 1. Kart over Engervannet med prøvetakningspunkter inntegnet.

Engervannet har tidligere vært resipient for kloakkutslipp, ulik industriforurensning, samt diffus avrenning fra urbant område. Øverlandselva er hovedtilløpselva til Engervannet, men vannet er også påvirket av sjøvann som ved høyvann trenger inn via utløpselva ved Sandvika. Vi benytter oss derfor av SFTs marine klassifikasjonssystem for miljøkvalitet (SFT 1997) når vi i det følgende vurderer forurensningsgraden. Tilstandsklassene er markert i henhold til fargekodene i Tabell 1. Det er óg utviklet et klassifiseringssystem for ferskvannssedimenter, men dette manglet tilstandsklasser for organiske miljøgifter. For tungmetaller i sedimenter er klassifikasjonsgrensene for marint og ferskvannsmiljø mye like.

Tabell 1. Tilstandsklasser og tilhørende fargekoder i henhold til SFTs marine klassifikasjonssystem for miljøkvalitet (SFT 1997).

Tilstandsklasse	I Ubetydelig- Lite forurenset	II Moderat forurenset	III Markert forurenset	IV Sterkt forurenset	V Meget sterkt forurenset
Fargekode	Blå	Grønn	Gul	Orange	Rød

3. Resultater

3.1 Generell karakteristikk av prøvene

Sedimentkjernene som ble tatt opp var omlag 30 cm lange. De var forholdsvis homogene, bar preg av å være anoksiske og luktet tydelig hydrogendisulfid, H₂S. De besto av svarte, finkornige sedimenter med et organisk innhold, målt som glødetap, på 7,3% - 11,3%.

Jordprøven som ble hentet opp i våtmarksområdet besto av svart sumpjord, iblandet planterøtter. Med et glødetap på 37,8% hadde den et markert høyere organisk innhold enn sedimentprøvene. Det var ingen merkbar lukt av H₂S fra prøven.

3.2 Tungmetaller

Konsentrasjonene av tungmetaller i de to sedimentprøvene fra sydøstre del av Engervannet (Prøvepunkt 1 og 2) og prøven fra våtmarksområdet (Prøvepunkt 3) var innefor tilstandsklassene «Ubetydelig–lite forurenset» (Klasse I) og «Moderat forurenset» (Klasse II) (Tabell 1). Sedimentene fra prøvepunkt 1 og 2 hadde i hovedsak noe høyere konsentrasjoner av tungmetaller enn prøven fra våtmarksområdet. En referanseprøve fra nordvestsiden av vannet hadde metallkonsentrasjoner som liknet mye på de som ble funnet i prøven fra våtmarksområdet.

Tabell 2. Konsentrasjonen av tungmetaller (µg/g tørrvekt) og tørrstoffinnhold i de analyserte prøvene. Konsentrasjonene er markert med en fargekode som angir forurensningsgrad.

Analysevariabel	Ref.	Pr. 1	Pr. 2	Pr. 3
Tørrstoff (%)	49	34	36	25
Arsen	8,4	8,3	6,2	7,3
Kadmium	0,6	1,1	1,3	0,7
Kobolt	10,5	11,8	11,8	8,7
Krom	38,4	77,7	53,6	22,5
Kobber	38,8	109	108	17,8
Kvikksølv	0,075	0,54	0,39	0,15
Nikkel	37,2	40,8	40,8	43,0
Bly	34,8	64,9	65,3	59,3
Sink	170	138	301	128

3.3 Klororganiske forbindelser

Konsentrasjonene av de syv PCB-forbindelsene som inngår i «Seven Dutch» (sum PCB7) i sedimentene fra prøvepunkt 1 og 2 var henholdsvis i tilstandsklasse «Moderat forurenset» (Klasse II) og «Markert forurenset» (Klasse III). Prøven fra våtmarksområdet (prøvepunkt 3) var i lavere område av Klasse II, mens referanseprøven var i tilstandsklasse «Ubetydelig–lite forurenset» (Klasse I).

For heksaklorbenzen (HCB) var samtlige prøver i tilstandsklasse «Ubetydelig–lite forurenset» (Klasse I).

Summen av DDE og DDD (nedbrytningsforbindelser av DDT) i prøve 1 og 2 var henholdsvis 9,9 og 12,9 µg/kg. Det ble ikke analysert for DDT, men i gamle forurensninger er konsentrasjonen av DDT som oftest vesentlig lavere enn dens nedbrytningsprodukter DDE og DDD. I en tidligere undersøkelse gjort av NIVA ble det i Engervannet funnet omlag samme nivåer av DDE og DDD som vi nå finner. Det ble da ikke påvist kvantifiserbare mengder av DDT i prøven. Vi har klassifisert prøve 1 og 2 som «Sterkt forurenset» (Klasse IV). For ΣDDT (summen av DDT, DDE og DDD) er grensene for denne klassen 10–50 µg/kg tørrvekt. Vi anser det som rimelig at dersom vi også hadde analysert for samtlige DDT-forbindelser ville sum DDT ha overskredet 10 µg/kg tørrvekt også for prøve 1. For de andre prøvene var konsentrasjonene av DDE og DDD lave (Klasse I).

Konsentrasjonene av de øvrige analyserte klororganiske forbindelsene var lave og uproblematisk.

Tabell 3. Konsentrasjonen av klororganiske forbindelser (µg/kg tørrvekt) i de analyserte prøvene. Konsentrasjonene er markert med en fargekode som angir forurensningsgrad.

Analysevariabel	Ref.	Pr. 1	Pr. 2	Pr. 3
PCB-28	<0,5	1,8	2,4	<0,5
PCB-52	<0,5	2,5	3,8	<0,5
PCB-101	<0,5	3,6	5,4	0,98
PCB-118	<0,5	2,5	3,2	0,74
PCB-105	<0,5	1,1	1,2	<0,5
PCB-153	0,69	4,5	5,6	2,3
PCB-138	0,60	4,4	6,2	2,0
PCB-156	<0,5	<0,5	0,68	<0,5
PCB-180	<0,5	2,4	3,3	1,3
PCB-209	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
Sum PCB (beregnet)	1,29	22,8	31,78	7,32
Seven Dutch (beregnet)	1,29	22,8	29,5	7,32
Pentaklorbenzen	<0,3	0,62	3,4	0,33
Alfa-HCH	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
Hexaklorbenzen	<0,3	<0,3	0,33	0,46
Gamma-HCH	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
Oktaklorstyren	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
4,4-DDE	0,3	3,5	4,1	1,1
4,4-DDD	1,2	6,4	8,6	<

3.4 Polysykliske aromatiske forbindelser – PAH

Referanseprøven og prøve 1 hadde de høyeste nivåene av PAH-forbindelsen benzo(a)pyren. Dette regnes som en svært potent kreftfremkallende PAH. Konsentrasjonene av denne forbindelsen i disse to prøvene tilsvarte tilstandsklassen «Markert forurenset» (Klasse III). For de to andre prøvene tilsvarte konsentrasjonen tilstandsklasse «Moderat forurenset» (Klasse II).

Summen av 16 PAH-forbindelser (PAH16) tilvarte tilstandsklassen «Moderat forurenset».

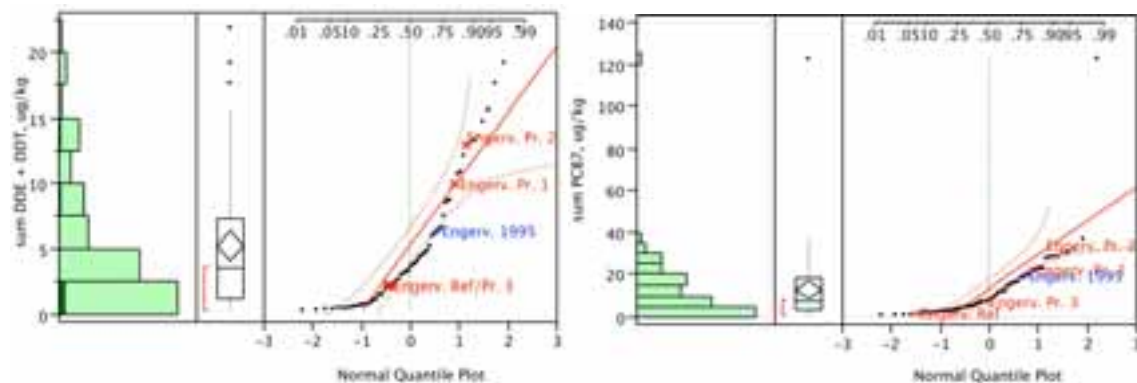
Tabell 4. Konsentrasjonen av PAH ($\mu\text{g}/\text{kg}$ tørrvekt) i de analyserte prøvene. Konsentrasjonene er markert med en fargekode som angir forurensningsgrad.

Analysevariabel	Ref.	Pr. 1	Pr. 2	Pr. 3
Naftalen	13	20	15	10
Acenaftylene	13	<5	<5	<5
Acenaften	<5	<6	<5	<5
Fluoren	8,8	11	8,0	<5
Dibenzotiofen	10	12	12	<5
Fenantren	86	50	37	38
Antracen	18	15	13	<5
Fluoranten	290	240	250	93
Pyren	240	230	240	76
Benz(a)antracen	120	75	66	33
Chrysen	100	52	33	45
Benzo(b+j)fluoranten	170	140	130	120
Benzo(j,k)flu.	55	46	39	23
Benzo(e)pyren	99	85	79	85
Benzo(a)pyren	81	51	44	38
Perylen	45	45	95	20
Indeno(1,2,3cd)pyren	88	66	55	84
Dibenz(ac+ah)antrac.	17	11	9,1	7,3
Benzo(ghi)perylene	100	90	77	110
Sum PAH	1553,8	1239	1202,1	774,3
Sum PAH16	1388,8	1097	1018,1	869,3
Sum KPAH	531	389	343,1	297,3
Sum NPD	109	82	64	48

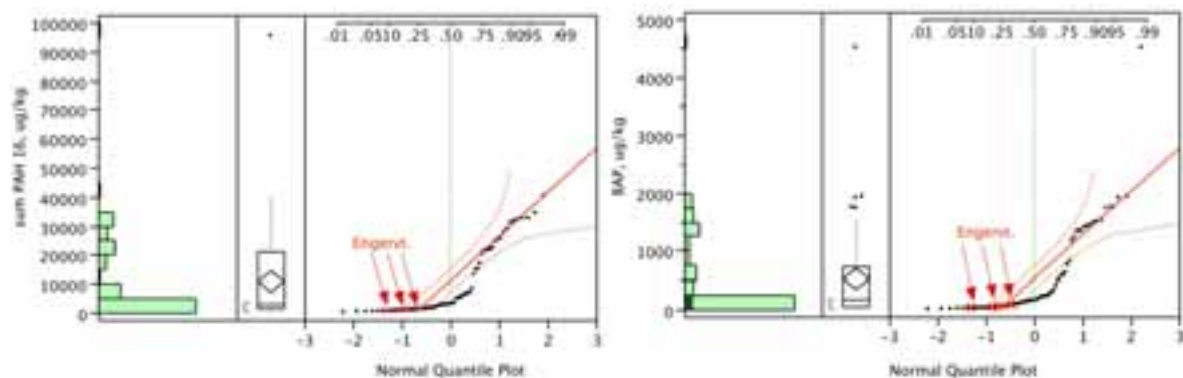
3.5 Sammenlikninger med et regionalt datasett

I en større regional undersøkelse fra Midt- og Sør-Norge ble nivåene av ulike organiske miljøgifter i innsjøsedimenter kartlagt (Rognerud et al. 1997). Undersøkelsen fokuserte på de potensielt mest forurensede innsjøene, påvirket av lokale kilder og av langtransporterte atmosfæriske avsetninger. Det ble her samlet inn det øvre 2 cm sedimentsjikt fra innsjøenes dypeste punkt. Sammenliknes nivåene av DDT-nedbrytingsprodukter (DDE, DDE) og PCB ser man at de nylig innsamlede prøvene fra Engervannet (Pr. 1 og Pr. 2) er blant de mer forurensede prøvene (Figur 2). I den regionale undersøkelsen fra 1995 inngikk også Engervannet, og konsentrasjonene av DDE+DDT og sum PCB7 var henholdsvis 6,3 og 18,8 µg/kg tørrvekt, det vil si noe lavere enn konsentrasjonene som nå ble påvist i Pr. 1 og Pr. 2 fra vannets sydøstre bredd.

Tilsvarende har vi sammenliknet PAH-konsentrasjonene i de nye prøvene fra Engervannet med data fra den regionale undersøkelsen (Figur 3). Det framgår her at konsentrasjonene av både sum PAH16 og benzo(a)pyren (BAP) i Engervannet ikke var særskilt høye, men liknet de man kan finne i innsjøer uten betydelige lokale kilder. Når Prøve 2 og referanseprøven ut fra BAP-konsentrasjonen likevel ble klassifisert som «markert forurenset» (Klasse III) skyldes dette i første rekke at dette klassifikasjonssystemet er utviklet for marine sedimenter hvor bakgrunnsnivåene av PAH normalt er lavere enn i ferskvannsedimenter. Det er ikke utviklet et tilsvarende klassifiseringssystem for organiske miljøgifter i ferskvann.

Figur 2. Konsentrasjoner av nedbrytningsprodukter av DDT (sum DDE+DDD, venstre figur) og sum PCB7 (høyre figur) i Engervannet og i et utvalg norske innsjøer. De nye prøvene fra Engervannet er markert med rødt, mens en eldre prøve fra 1995 er markert med blått. Data fra andre norske sjøer er fra Rognerud et al. 1997.

Figur 3. Konsentrasjoner av PAH i Engervannet og i et utvalg norske innsjøer. Venstre figur viser sum PAH16 (sum av 16 ulike PAH-forbindelser), høyre figur viser forbindelsen BAP, benzo(a)pyren. Data fra andre norske sjøer er fra Rognerud et al. 1997.

4. Vurdering av forurensingsgraden i forhold til planlagt anleggsvirksomhet

I forbindelse med arbeidet med planlagt dobbeltspor forbi Engervannet vil det være aktuelt å grave i strandsonen langs jernbanen (prøvepunkt 1 og 2) og i innløpspartiet (prøvepunkt 3). Dette vil kunne virvle opp partikler og mobilisere forurensninger som ligger bundet til sedimentene.

Til klassifiseringen av miljøkvaliteten er det benyttet SFTs veileder for marine sedimenter, da det ikke er utviklet tilsvarende klassifiseringsgrenser for organiske miljøgifter i ferskvannssedimenter. Engervannet er heller ikke noe rent ferskvannssystem, men er påvirket av sjøvannsinstrømming ved Sandvika.

Med tanke på spredning av tungmetaller vurderer vi forurensningsfaren til å være liten. Ingen av prøvene viste seg å overskride tilstandsklasse «Moderat forurenset» (Klasse II).

Nivåene av organiske miljøgifter var for noen av prøvene forholdsvis høye. I prøvepunkt 2 var nivåene av PCB (Seven Dutch) i tilstandsklasse «Markert forurenset» (Klasse III). I prøvepunkt 1 og 2 var konsentrasjonene av DDT-nedbrytningsprodukter (DDD og DDE) markert forhøyet, og vi har klassifisert nivåene her til «Sterkt forurenset» (Klasse IV). For PAH-forbindelsen benzo(a)pyren tilsvarte nivået ved prøvepunkt 1 tilstandsklasse «Markert forurenset» (Klasse III), men vi gjør oppmerksom på at sammenliknet med et større datamateriale på ferskvannssedimenter er ikke PAH-konsentrasjonene spesielt høye.

Ut fra dette anser vi at den planlagte anleggsvirksomheten ikke er uproblematisk med tanke på mobilisering av klorerte organiske miljøgifter (DDT-forbindelser, PCB) som ligger i sedimentene langs strandlinjen ved jernbanen. Disse miljøgiftene er lite vannløselige og sterkt partikkelbundne. Tiltak som hindrer partikkelspredning under gravearbeidene bør derfor vurderes. Skjerming av graveområdene med et siltgardin (miljømembran) kan være et aktuelt tiltak. Da de berørte områdene er grunne og strandnære vil dette være et forholdsvis ukomplisert og effektivt virkemiddel mot spredning av forurensede sedimenter.

5. Referanser

SFT 1997. Klassifisering av miljøkvalitet i fjorder og kystfarvann. SFT veiledning 97:03. 34 s.

Rognerud, S., Fjeld, E. og Løvik, J.E. 1997. Regional undersøkelse av miljøgifter i innsjøsedimenter
Delrapport 1. Organiske mikroforurensninger. Statlig program for forurensningsovervåkning. SFT,
rapport TA-1484/1997. NIVA, rapport 3899-97. 37 s. + vedlegg.

Vedlegg A.

Analyserapporter

Norsk
 Institutt
 for
 Vannforskning

Postboks 173 Kjelsås
 0411 Oslo
 Tel: 22 18 51 00
 Fax: 22 18 52 00

ANALYSE RAPPORT

Navn **EngerSED**
 Adresse

Deres referanse:	Vår referanse:	Dato
	Rekv.nr. 2005-2674	23.01.06
	O.nr. O 25377	

Prøvene ble levert ved NIVAs laboratorium av oppdragsgiver, og merket slik som gjengitt i tabellen nedenfor. Prøvene ble analysert med følgende resultater (analyseusikkerhet er gitt i eget dokument):

Prøvenr	Prøve merket	Prøvetakings-dato	Mottatt NIVA	Analyseperiode
1	Ref	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18
2	Pr 1	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18
3	Pr 2	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18
4	Pr 3	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18

Analysevariabel	Enhet	Prøvenr Metode	1	2	3	4
Tørrestoff	%	B 3	49	34	36	25
Arsen	µg/g	E 9-5	8,4	8,3	6,2	7,3
Kadmium	µg/g	E 9-5	0,4	1,6	1,5	0,7
Kobolt	µg/g	E 9-5	10,5	11,8	11,8	8,7
Krom	µg/g	E 9-5	38,5	77,7	53,6	22,5
Kobber	µg/g	E 9-5	38,6	109	108	37,0
Kvikksølv	µg/g	E 4-3	0,075	0,54	0,39	0,13
Nikkel	µg/g	E 9-5	37,2	40,8	40,6	43,0
Bly	µg/g	E 9-5	34,8	64,9	65,1	59,2
Sink	µg/g	E 9-5	175	330	305	125
PCB-28	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	1,8	2,4	<0,5
PCB-52	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	2,5	3,8	<0,5
PCB-101	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	3,6	5,4	0,98
PCB-118	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	2,5	3,2	0,74
PCB-105	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	1,1	1,2	<0,5
PCB-153	µg/kg t.v.	H 3-3	0,69	4,5	5,6	2,3
PCB-138	µg/kg t.v.	H 3-3	0,60	4,4	6,2	2,0
PCB-156	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	<0,5	0,68	<0,5
PCB-180	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	2,4	3,3	1,3
PCB-209	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
Sum PCB	µg/kg t.v.	Beregnet*	1,29	22,8	31,78	7,32
Seven Dutch	µg/kg t.v.	Beregnet*	1,29	21,7	29,9	7,32
Pentaklorbenzen	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,3	0,82	3,4	0,33
Alfa-HCH	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
Hexaklorbenzen	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,3	<0,3	0,33	0,46
Gamma-HCH	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
Oktaklorstyren	µg/kg t.v.	H 3-3	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
4,4-DDE	µg/kg t.v.	H 3-3	0,94	3,5	4,3	1,1
4,4-DDD	µg/kg t.v.	H 3-3	1,2	6,4	8,6	<1
Naftalen i sediment	µg/kg t.v.	H 2-3	13	20	15	10

* : Metoden er ikke akkreditert.

Denne analyserapporten får kun kopieres i sin helhet og uten noen form for endringer. Analyseresultatet gjelder kun for den prøven som er testet.

ANALYSE RAPPORT

Rekv.nr. 2005-2674

(fortsettelse av tabellen):

Prøvenr	Prøve merket	Prøvetakings- dato	Mottatt NIVA	Analyseperiode
1	Ref	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18
2	Pr 1	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18
3	Pr 2	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18
4	Pr 3	2005.11.25	2005.12.21	2006.01.05-2006.01.18

Analysevariabel	Enhet	Prøvenr Metode	1	2	3	4
Acenaftylen	µg/kg	t.v. H 2-3	13	<5	<5	<5
Acenaften	µg/kg	t.v. H 2-3	<5	<6	<5	<5
Fluoren	µg/kg	t.v. H 2-3	8,8	11	8,0	<5
Dibenzotiofen	µg/kg	t.v. H 2-3	10	12	12	<5
Fenantren	µg/kg	t.v. H 2-3	86	50	37	38
Antracen	µg/kg	t.v. H 2-3	18	15	13	<5
Fluoranten	µg/kg	t.v. H 2-3	290	240	250	93
Pyren	µg/kg	t.v. H 2-3	240	230	240	76
Benz (a) antracen	µg/kg	t.v. H 2-3	120	75	66	33
Chrysen	µg/kg	t.v. H 2-3	100	52	33	45
Benzo (b+j) fluoranten	µg/kg	t.v. H 2-3	170	140	130	120
Benzo (j,k) flu.	µg/kg	t.v. H 2-3	55	46	39	23
Benzo (e) pyren	µg/kg	t.v. H 2-3	99	85	79	85
Benzo (a) pyren	µg/kg	t.v. H 2-3	81	51	44	30
Perylen	µg/kg	t.v. H 2-3	45	45	95	20
Indeno (1,2,3cd) pyren	µg/kg	t.v. H 2-3	88	66	55	84
Dibenz (ac+ah) antrac.	µg/kg	t.v. H 2-3	17	11	9,1	7,3
Benzo (ghi) perylen	µg/kg	t.v. H 2-3	100	90	77	110
Sum PAH	µg/kg	t.v. Beregnet*	1553,8	1239	1202,1	774,3
Sum PAH16	µg/kg	t.v. Beregnet*	1399,8	1097	1016,1	669,3
Sum KPAH	µg/kg	t.v. Beregnet*	531	389	343,1	297,3
Sum NPD	µg/kg	t.v. Beregnet*	109	82	64	48

* : Metoden er ikke akkreditert.

Kommentarer

- 1 Metallresultatene er oppgitt på tørrvekt.
Et referansemateriale ble opparbeidet parallelt med prøvene.
PAH: Resultatene for Antracen var mer enn 30% under oppsatt verdi. Resten av komponentene lå innenfor +/- 30% av oppsatt verdi.

ANALYSE RAPPORT

Rekv.nr. 2005-2674

(fortsettelse av tabellen):

VEDLEGG

SUM PCB er summen av polyklorete bifenyler som inngår i denne rapporten.

Seven dutch er summen av polyklorete bifenyler 28,52,101,118,138,153 og 180.

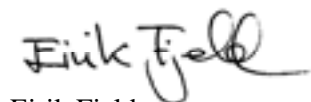
SUM PAH16 omfatter flg forbindelser: naftalen, acenaftylen, acenaften, fluoren, fenantren, antracen, fluoranten, pyren, benz(a)antracen, chrysen+trifenylen, benzo(b)fluoranten, benzo(j,k)fluoranten, benzo(a)pyren, indeno(1,2,3cd)pyren, dibenz(a,c/a,h)antracen, benzo(ghi)perylene.

SUM NPD er summen av naftalen, fenantren, dibenzotiofen, C₁-C₃-naftalener, -fenantrener og -dibenzotiofener.

SUM KPAH er summen av Benz(a)antracen, Benzo(b+j,k)fluoranten, Benzo(a)pyren, Indeno(1,2,3-cd)pyren og Dibenz(a,c/a,h)antracen¹. Disse har potensielt kreftfremkallende egenskaper overfor mennesker etter IARC (1987), dvs. tilhørende IARC's kategorier 2A + 2B (sannsynlige + trolige carcinogene).

SUM PAH er summen av alle PAH-forbindelser som inngår i denne rapporten.

Norsk institutt for vannforskning

Eirik Fjeld
Forsker

¹ Bare a,h-isomeren har potensielt kreftfremkallende egenskaper

Denne analyserapporten får kun kopieres i sin helhet og uten noen form for endringer. Analyseresultatet gjelder kun for den prøven som er testet.

Norsk
 Institutt
 for
 Vannforskning

Postboks 173 Kjelsås
 0411 Oslo
 Tel: 22 18 51 00
 Fax: 22 18 52 00

ANALYSE RAPPORT

Navn **EngerSED**
 Adresse

Deres referanse:	Vår referanse:	Dato
	Rekv.nr. 2006-124	06.02.06
	O.nr. O 25377	

Prøvene ble levert ved NIVAs laboratorium av oppdragsgiver, og merket slik som gjengitt i tabellen nedenfor. Prøvene ble analysert med følgende resultater (analyseusikkerhet er gitt i eget dokument):

Prøvenr	Prøve merket	Prøvetakings- dato	Mottatt NIVA	Analyseperiode
1	Ref gml. kode 2674 1		2006.01.19	2006.01.23-2006.01.23
2	Ref gml. kode 2674 2		2006.01.19	2006.01.23-2006.01.23
3	Ref gml. kode 2674 3		2006.01.19	2006.01.23-2006.01.23
4	Ref gml. kode 2674 4		2006.01.19	2006.01.23-2006.01.23

Analysevariabel	Enhet	Prøvenr Metode	1	2	3	4
			Totalt glødetap g/kg	B 3	72,8	113

Norsk institutt for vannforskning

Eirik Fjeld
 Forsker